

УДК 32.019.5

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.45.18>

СТВОРЕННЯ РФ КВАЗІДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ УКРАЇНИ

Павло Лисянський

<https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
кафедра політичних теорій
вул. Академічна, 2, 65009, м. Одеса, Україна*

Віра Ястребова

<https://orcid.org/0000-0002-0757-2090>

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
кафедра політичних теорій
вул. Академічна, 2, 65009, м. Одеса, Україна*

РФ систематично провокує дестабілізацію в рамках гібридної агресії та окупації в регіонах Східної Європи та Кавказу. Це актуалізує проблематику вивчення російського гібридизму в контексті російських квазідержавних утворень в сусідніх суверенних державах, зокрема, в Україні. Метою статті є визначення сутності та особливостей російського гібридного інструменту поширення впливу на політичні процеси сусідніх країн, що набув форми квазідержавних утворень. В статті визначено сутність російських квазідержавних утворень, а також особливості їх дії на уряди та суспільства сусідніх держав. Виділено хронологію російської деструктивної роботи з напрямку квазідержавних утворень в регіонах Східної Європи та Кавказу. Відзначено глибоке ґрунтування цих утворень на російських геополітичних і геокультурних аспектах. Наголошено на вмонтованості інструменту квазідержавних утворень в комплекс поширення російського імперіалізму. Виділено парадигму т.зв. сірої зони, в рамках якої РФ розповсюджує вплив як на окуповані території, так і на сусідні країни в цілому. Зауважено активну роль новітніх медіа та ЗМІ у російському підході до формування та уявної легітимації квазідержавних утворень. Узагальнено російську технологію з формування даних утворень. Запропоновано заходи з боротьби з деструктивним впливом РФ в площині квазідержавних утворень за рахунок комплексної програми дій, що охоплює низку рішень соціально-культурного, соціально-економічного, соціально-політичного, військово-політичного спрямування. Відмічено, що дана комплексна програма щодо боротьби з квазідержавними утвореннями має діяти як на короткостроковому, так і довгостроковому горизонтах. Наголошено на важливості системності та узгодженості даних рішень в рамках боротьби з дестабілізаційним впливом РФ за рахунок квазідержавних утворень. Перспективами подальших досліджень є поглиблений аналіз російського гібридизму в рамках впливу на політичні процеси в Україні, а також інших країнах регіонів Східної Європи і Кавказу, в т.ч. аспекті квазідержавних утворень.

Ключові слова: квазідержавне утворення, гібридна агресія, маніпулювання правом, квазіреферендум, сіра зона, російський імперіалізм.

Постановка проблеми. Гібридність агресії РФ проти України створює широкий спектр нестандартних викликів. Ключовим серед них є створення РФ квазідержавних утворень на суверенній території держави. Досвід гібридного конфлікту, що тривав з 2014 р. показує, що відкрита збройна агресія не є основним інструментом тиску в рамках

імперської політики РФ стосовно України. Натомість цей тиск за 2015–2021 рр. мав переважно гібридний характер і був зав'язаний на широкий спектр соціально-культурних, соціально-політичних і гуманітарних драйверів, до яких додавалося маніпулювання окремими нормами міжнародного права з боку РФ. За допомогою таких гібридних інструментів РФ намагалася тиснути на український уряд і суспільство, а також іноземних партнерів, спираючись на маніпулятивні тези про квазі-самовизначення на окремих де-факто окупованих територіях. Відповідно вищеназване зумовлює складність викликів в широкому контексті російської гібридної агресії, що виявляється в російських намаганнях створювати квазі-державні утворення на суверенній території України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці сутності та дестабілізаційної ролі квазідержавних утворень, зокрема в Україні, присвячено ряд робіт.

Масив досліджень вивчає сутність та особливості квазідержавних утворень, зокрема, в контексті пошуку адекватної термінології стосовно цих утворень. Лемак, Пеца [1, с. 150–152] здійснили порівняльно-правовий аналіз проблематики визначень для квазідержавних утворень на т.зв. пострадянському просторі. Далявська [2, с. 378–379] вивчає категоріально-понятійного апарат в площині новоутворених держав і самопроголошених квазідержавних утворень. Сабура [3, с. 310–311] аналізує проблематику квазідержавних утворень на території України в контексті пошуку адекватної термінології та теоретичного підґрунтя для їх визначення. В свою чергу, Талдикін [4, с. 111–112] здійснив класифікацію квазідержавних утворень і виділяє ряд факторів нормативно-правового, соціально-політичного, соціально-культурного спрямування, що впливають на сутність аналізованих квазідержавних утворень. Вагомий внесок в дослідження проблематики з напрямку вносить робота [5, с. 894–895], що розділяє поняття невизнаних держав і квазідержавних утворень і наголошує на важливості використання адекватної та обґрунтованої термінології. Цікавим з наукової точки зору є дослідження Florea [6, с. 340–342], що аналізує явище «де-факто держав». Додатковий внесок в дискусію з аналізованої проблематики зробили Купрієнко Д., Дем'янюк Ю., Діденко О. [7, с. 148–150], які вивчають сутність державного кордону та державної території, зокрема, в контексті квазідержавних утворень.

Ряд робіт вивчає нормативно-правову базу та підґрунтя, засноване на окремих положеннях міжнародного права – стосовно квазідержавних утворень. Іщенко [8, с. 211–212] проводить аналіз нормативно-правової бази в площині міжнародного права, яким маніпулює РФ в контексті підривної роботи з квазідержавних утворень. В свою чергу, Говорова [9, с. 238] вивчає проблематику міжнародно-правового визнання держав і наголошує на необхідності розділення понять невизнаної держави та квазідержавного утворення. Додатковий внесок в наукову дискусію робить дослідження Білоус [10, с. 38–39] з аналізом особливостей міжнародно-правового статусу самопроголошених і квазідержавних утворень. В рамках поглиблення розуміння проблематики нормативно-правового підґрунтя квазідержавних утворень Рафальський [11, с. 81–83] досліджує відмінності між явищами самовизначення та сепаратизму в площині міжнародної нормативно-правової бази.

Ряд робіт аналізує квазідержавні утворення в контексті російських геополітичних прагнень, а також гібридизму зовнішньополітичних і внутрішньополітичних дій РФ. Дівак [12, с. 44–45] досліджує квазідержавні утворення як інструмент геополітичного гібридного тиску. Zvezdova [13, с. 88–90] вивчає соціально-культурні передумови в контексті імперської політики РФ, що створили передумови для квазідержавних утворень на суверенній території України. В свою чергу, Kuzio, D'Anieri [14, с. 110–112] аналізують проблематику квазідержавних утворень на суверенній території України як інструмент геополітичного тиску в рамках гібридної агресії РФ. Даний дискурс поглиблюється роботою [15, с. 209–210],

що вивчає квазідержавні утворення як фактори етнополітичної нестабільності, створювані в рамках російської експансіоністської політики. В свою чергу, Minakov [16] зауважує розвиток гібридного підходу РФ в площині створення квазідержавних утворень на окупованих територіях під час 2022 р. на прикладі т.зв. хнр в Херсонській області.

Масив робіт аналізує досвід інших країн, що зазнали російської збройної агресії – в контексті деструктивного впливу РФ за використання інструменту квазідержавних утворювань. На проблематиці квазідержавних утворювань в Молдові сфокусована робота Филипенко [17], що вивчає проблематику Придністровського анклаву в контексті досвіду України в боротьбі з квазідержавними утвореннями. Доповнює вищеназвану роботу дослідження Wickwire [18], що аналізує потенційні способи дипломатичного вирішення проблеми Придністровського анклаву. Проблематиці квазідержавних утворювань в Грузії присвячена робота Dagі [19, с. 2–4], що аналізує досвід Грузії в боротьбі з даними утвореннями в рамках дипломатичних зусиль. В свою чергу, Matsaberidze [20, с. 189–190] відмічає деструктивний вплив квазідержавних утворювань на політичну ситуацію в Грузію та брак інституційних зусиль для подолання конфлікту. Вагомий внесок робить дослідження Каленіченко [21, с. 216], що вивчає проблематику створення квазідержавних утворювань в новітній історії і порівнює деструктивну російську діяльність в цьому контексті в Україні та Сирії.

Ряд досліджень вивчає окремі специфічні напрямки в розрізі проблематики квазідержавних утворювань. Revkin [22, с. 57–58] аналізує проблематику біженців з квазідержавних утворювань. Pervushyn [23, с. 48–49] вивчає проблематику висвітлення квазідержавних утворювань в світових, регіональних і національних медіа, а також гібридного тиску РФ в даній площині. Reznikova [24] аналізує проблематику квазідержавних утворень на суверенній території України в площині відновлення стану правовладдя. Grzywaczewski [25] досліджує проблематику квазідержавних утворювань з точки зору здійснення правосуддя.

Однак, проблематика сутності квазідержав, створюваних РФ в рамках підходу т.зв. сірої зони та технології їх утворення недостатньо вивчена.

Метою статті є визначення сутності та особливостей реалізації російського руйнівного впливу на політичні процеси в Україні за використання інструменту квазідержавних утворювань в рамках гібридної агресії РФ. В межах цього дослідження сформовано ряд завдань:

- Виявити сутність квазідержавних утворень РФ на суверенній території держави;
- Здійснити огляд впливу РФ на політичні процеси в Україні за допомогою квазідержавних утворень;
- Сформулювати пропозиції з подолання деструктивного впливу РФ через квазідержавні утворення.

Виклад основного матеріалу. В умовах гібридної агресії РФ проти України застосовується широкий спектр нестандартних інструментів, що знаходяться в системі ідеології т.зв. руского міра та слугують цілям російського експансіонізму. Відповідно одним з таких основних інструментів в рамках російської гібридної агресії є квазідержавні утворення, що формувалися РФ на окупованих територіях України. Однак, в результаті, постає проблема визначення особливостей застосування інструменту квазідержавних утворень в цілях посилення російського впливу на політичні процеси в Україні.

Зауважимо, що РФ має давню історію використання інструменту квазідержавних утворювань в рамках своєї гібридної агресії проти сусідніх країн (в першу чергу, Молдови, Грузії, України – в хронологічному порядку). Відповідно це дає ґрунт для твердження про системність даного підходу в рамках російського комплексу дій геополітичного та

геокультурного спрямування. Узагальнено хронологію підривної роботи РФ зі створення квазидержавних утворювань в сусідніх країнах подано на рис. 1.

Розглядаючи проблематику роботи РФ з квазидержавних утворювань, слід зауважити особливість, виділена суддею КСУ у відставці В. Шишкіним [26, 27]. Дана особливість полягає в тому, що де-юре дані утворення оформлені в рамках маніпуляцій окремими нормами міжнародного права з використанням інструменту квазіреферендумів, натомість де-факто дані утворення являють собою окупаційні адміністрації, а дані території перебувають під ефективним контролем РФ, що в усіх вимірах свідчить про їх повну окупацію як де-юре, так і де-факто.

В контексті вищезазначеного виділимо парадигму т.зв. сірої зони, яку РФ застосовує до країн, що знаходяться безпосередньо за її кордонами. Визначаємо т.зв. *сіру зону* як смугу, що слугує прикордонним станом як в фізичних, так і ментальних вимірах в рамках російського гібридизму. Така двозначність зумовлює особливості застосування інструменту квазидержавних утворювань в контексті експансії російського геополітичного та геокультурного впливу.

Наголосимо, що інструмент квазидержавних утворень є важливим для РФ в рамках гібридного підходу до провадження агресії. Зокрема, російську діяльність через такі утворення складно відстежити, спираючись на формальні критерії. Це пояснюється доволі вдалим маніпулюванням з боку РФ окремими нормами міжнародного права. Дана ситуація також уможливорюється активним застосуванням інструментів легітимації про-російських квазидержавних утворень, зокрема, квазіреферендумів з подальшою кампанією в іноземних ЗМІ, що покликані подати у викривленому світлі уявну обґрунтованість існування даних утворень, виходячи з маніпулятивних тез про необхідність захисту прав людини та гуманітарних потреб населення на територіях, що окуповані РФ.

Інша особливість гібридного підходу виявляється в тому, що діяльність РФ в рамках квазидержавних утворень чинить вплив на найбільш болючі точки держави, на яку сфокусована дана гібридна агресія. Такий гібридний підхід зачіпає життєво важливі

Рис. 1. Хронологія зі створення РФ квазидержавних утворювань на т.зв. пострадянському просторі

інтереси таких держав – відповідно дієвість заходів РФ в площині квазідержавних утворень суттєво зростає. Це пояснюється тим, що РФ вдало виявляє ключові драйвери в соціально-економічному та соціально-політичному середовищі відповідних країн, що є критично важливими для просування державної політики та задоволення інтересів ключових груп стейкхолдерів всередині тих суспільств. Відповідно тиск на такі драйвери є болючим і сприяє досягненню цілей РФ з посилення впливу на політичні процеси відповідної країни.

До того ж, в рамках гібридної агресії РФ із застосуванням квазідержавних утворень суттєво ускладнюється надання дієвої силової відповіді з боку держави. Зокрема, через ряд об'єктивних і суб'єктивних обмежень повноцінне ведення бойових дій буде ускладненим – в контексті квазідержавних утворень. Додатково в рамках такого гібридного підходу є суттєвий ризик виникнення негативного дискурсу щодо т.зв. громадянського, внутрішнього конфлікту, що в російських маніпулятивних тезах подається як розкол суспільства за рядом соціально-культурних маркерів (мова, релігія, історична тяглість, тощо), що веде до утисків уявних меншин на території відповідних країн (на прикладі тези про т.зв. російськомовних українців, що слугувало своєрідним *casus belli* для сучасного етапу російської війни проти України з лютого 2022 р.). Все це суттєво ускладнює задачу для уряду та суспільства відповідної держави в контексті ефективного опору деструктивним діям РФ.

Вищеописані дії РФ в площині квазідержавних утворень комбінуються з широким спектром інших підривних дій, а саме підтримкою про-російської опозиції, активізацією клерикального впливу, шантажем в площині критичних соціально-економічних факторів (енергоносії, експорт ключових груп продукції), здійсненням масованих кібератак, проведенням дискредитуючих PR-кампаній в іноземних ЗМІ, ведення підривної роботи в національних і регіональних медіа відповідної держави. В результаті, такий комплекс факторів веде до повзучої гібридної окупації – як в межах квазідержавних утворень, так і території, що підконтрольні уряду. Таким чином, в довгостроковій перспективі такий гібридний підхід може вести до загрозливої ситуації стабільних поступових змін в соціально-політичному середовищі відповідної країни, що покроково стабільно приростають і в результаті ведуть до суттєвого посилення впливу РФ.

В результаті, РФ за допомогою інструменту квазідержавних утворень намагалася послабити Україну в соціально-економічній, соціально-політичній, військово-політичній площинах. Розглянемо в більших деталях наслідки російського впливу за використання даного інструменту.

В розрізі *соціально-економічної* проблематики квазідержавні утворення вели до:

- Послаблення економічного потенціалу національної економіки України внаслідок втрати частини виробничої та ресурсної бази, закриття ринків збуту, постання вимушеної необхідності експортного заміщення;
- Утворення соціально-економічної напруженості на територіях, що близькі до лінії розмежування;
- Розриву усталених економічних зв'язків на регіональному, національному та міжнародному рівнях;
- Створення дефіциту в розрізі енергоносіїв і інших критичних груп продукції;
- Росту тягаря державного та місцевих бюджетів в площині додаткових витрат, що пов'язані з діяльністю квазідержавних утворень;
- Створення проблеми соціальних виплат на окупованих територіях.

В *соціально-політичній* площині деструктивна діяльність РФ за використання інструменту квазідержавних утворень набувала таких форм:

- Створення додаткової напруженості в українському суспільстві на національному, регіональному, локальному рівнях;
- Робота на соціально-політичний розкол в Україні;
- Підтримка перманентної гібридної загрози з квазідержавних утворень;
- Дестабілізація регіонів і територій, що знаходяться біля лінії розмежування;
- Формування мережі агентів впливу різного характеру (політичні партії, культурні та громадські організації, окремі особи – лідери думок) на політичні процеси в Україні різних рівнів;
- Поширення маніпулятивних наративів і дезінформації всередині та ззовні України;
- Популяризація деструктивної тези про необхідність представлення квазідержавних утворень у законодавчій і виконавчій владі різних рівнів;
- Створення бар'єрів на шляху до євроінтеграційного вибору України;
- Активне блокування північноатлантичного руху України в контексті тез про, по-перше, уникнення переростання замороженого конфлікту в гарячий збройний конфлікт, по-друге, маніпулювання нормами міжнародного права стосовно членства держави в НАТО.

У військово-політичній площині деструктивна діяльність РФ через інструмент квазідержавних утворень відбувалася таким чином:

- Створення анклавів, що озброєні та слугують потенційним плацдармом для гібридних атак;
- Відволікання ресурсів (людських, фінансових, військових, інших) на лінію розмежування;
- Створення зон потенційної нестабільності в розрізі гібридної агресії РФ;
- Періодична активізація військових дій з метою тиску на український уряд і суспільство, а також впливу на політичні процеси в державі та шантажу в соціально-політичній площині;

Створення передумов для масованої атаки на Україну з кількох географічних напрямків.

Відповідно вищеназвані дії за соціально-економічним, соціально-політичним, військово-політичним напрямком з часом набувають все більшої системності та узгодженості між собою. Такий гібридний підхід укладається в геополітичну та геокультурну парадигму розповсюдження російського впливу на т.зв. пострадянський простір, що з точки зору РФ складає її уявну ексклюзивну зону впливу. Відповідно в межах використання інструменту квазідержавних утворень сусідні держави перетворюються на т.зв. сіру зону.

В результаті можемо виділити російську технологію створення квазідержавних утворень. Розуміння даної технології важливо, по-перше, для мінімізації шкідливого впливу РФ на сучасному етапі, по-друге, для недопущення формування таких квазідержавних утворень в майбутньому, по-третє, для успішної ре-інтеграції окупованих територій після нанесення РФ військово-політичної поразки. Узагальнено російська технологія з формування квазідержавних утворень подана на рис. 2.

Шляхом подолання наслідків такого деструктивного впливу РФ є реалізація комплексної програми, що направлена як всередину суспільства відповідної країни, так і на міжнародну спільноту. Дана комплексна програма з боротьби з наслідками дестабілізаційного впливу РФ через квазідержавні утворення має складатися з рішень соціально-культурного, соціально-економічного, соціально-політичного, військово-політичного спрямування, що узгоджені між собою і націлені, по-перше, на мінімізацію шкоди на короткостроковому

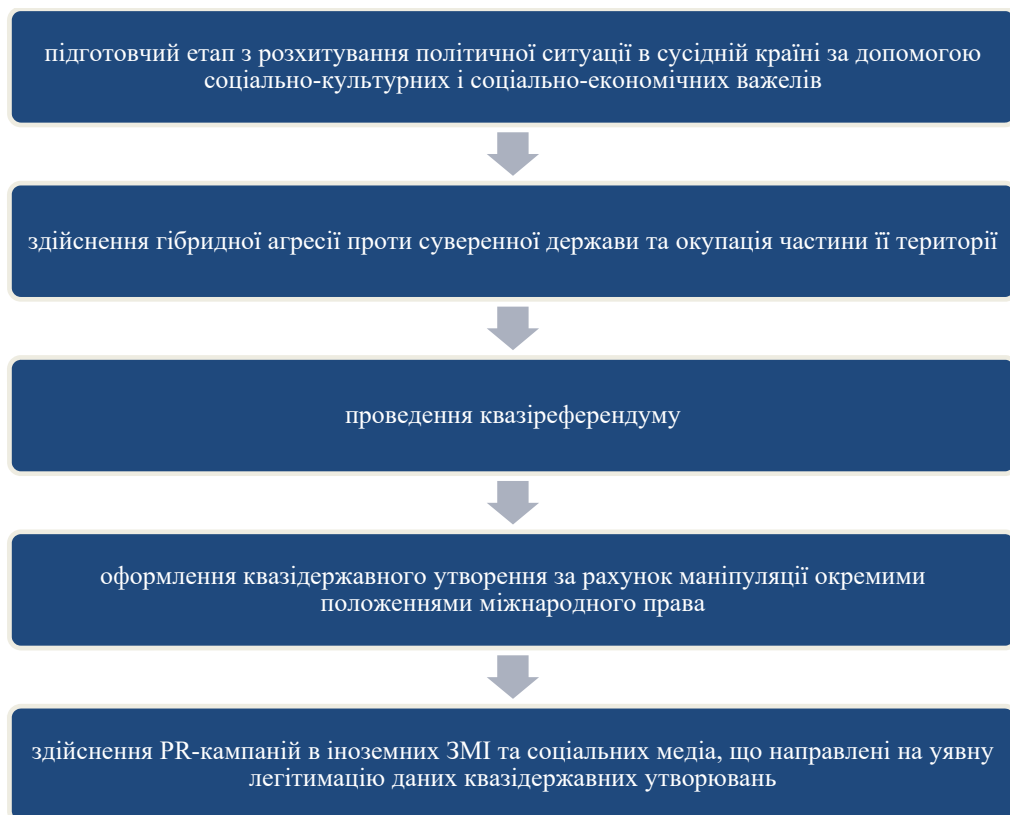

Рис. 2. Схема російської технології з формування квазідержавних утворювань

горизонті та, по-друге, на ре-інтеграцію окупованих територій в склад держави зі встановленням повного суверенітету над даними раніше окупованими територіями на довгостроковому горизонті. Обов'язковою складовою даної комплексної програми є покарання в рамках правового поля військових злочинців, колаборантів, осіб задіяних в окупаційних адміністраціях.

Висновки. Підсумовуючи, здійснений аналіз в площині дестабілізуючої роботи РФ з квазідержавних утворювань показав ключову роль даного інструменту в російській гібридній агресії, що має за мету деструктивний вплив на політичні процеси в Україні як в коротко-, так і довгостроковому періоді. Дані утворення мають глибокий геополітичний і геокультурний контекст і вмонтовані в російську ідеологію т.зв. руского міра. Слід відмітити, що квазідержавні утворення, що підтримувані РФ, не унікальні виключно для України – натомість присутні в майже усіх сусідніх державах з т.зв. пострадянського простору, де відбувалася російська гібридна агресія (Грузія, Молдова). Ці квазідержавні утворення фактично діють як російські анклав у регіонах Східної Європи та Кавказу, слугуючи загальним імперським інтересам РФ в рамках розповсюдження свого впливу на сусідні країни в рамках т.зв. пострадянського простору, так і окремим більш специфічним російським інтересам зі створення бар'єрів на

шляху євроінтеграції, руху до північноатлантичної спільноти, здійснення демократизації суспільств, укріплення реформ в сусідніх країнах.

Таким чином, РФ розповсюджує свій вплив в рамках підходу гібридизму на свою уявну зону впливу в т.зв. пострадянському просторі. Це, в свою чергу, веде до формування т.зв. сірої зони в сусідніх державах. В результаті, в цю т.зв. сіру зону потрапляють не тільки фактично окуповані території, але і цілковито сусідні країни. Відповідно РФ чинить вплив через квазідержавні утворення на соціально-політичні, військово-політичні, соціально-економічні, соціально-культурні процеси у даних країнах. В рамках такого гібридного підходу РФ уможливило систематичний деструктивний вплив на сусідні держави на різних часових проміжках, в розрізі різноманітних критично важливих зон для урядів і суспільств відповідних країн. Додатковою особливістю інструменту квазідержавних утворень в рамках російського деструктивного впливу є їх подвійна спрямованість – як всередину відповідної країни, так і назовні для міжнародної спільноти, ключових країн Європи та Північної Америки, міжнародних організацій, правозахисників, лідерів думок, дослідницьких інституцій і інших стейкхолдерів.

Перспективами майбутніх досліджень з напрямку є подальше розширення та поглиблення аналізу проблематики гібридизму російського впливу на Україну, з формуванням адекватного комплексу заходів з мінімізації деструктивного впливу РФ в площині квазідержавних утворювань. Додатково науковий інтерес складає ідентифікація особливостей російського впливу за допомогою квазідержавних утворювань на інші країни регіонів Східної Європи та Кавказу.

Список використаної літератури

1. Лемак В., Пеца Д. Квазідержави на пострадянському просторі: порівняльно-правовий аспект. *Форум права*. 2015. № 4. С. 150–154.
2. Далявська Т.П. Нові державні утворення: науковий дискурс щодо категоріально-понятійного апарату. *Політика і духовність в умовах глобальних викликів. Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2014. № 13. С. 377–381.
3. Сабура О. «днр» та «лнр» у науковому дискурсі: пошук термінології. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*. 2017. №20. С. 309–315.
4. Талдикін О.В. Поняття та класифікація квазідержав. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 110–116.
5. Криштоп С.В. Особливості правового статусу невизнаних держав. *Молодий вчений*. 2017. № 11(51). С. 893–896.
6. Florea A. De Facto States: Survival and Disappearance (1945–2011). *International Studies Quarterly*. 2017. №61(2). С. 337–351.
7. Купрієнко Д., Дем'янюк Ю., Діденко О. Державна територія і державний кордон. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ. 2014. 256 с.
8. Іщенко В. Невизнані та частково визнані держави в сучасному міжнародному праві. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2016. №3/4(31-32). С. 209–215.
9. Говорова Я. Невизнані держави: сутність поняття та проблеми міжнародно-правового визнання. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №11. С. 238–240.
10. Білоус К. В. Самопроголошені державні утворення: особливості міжнародно-правового статусу. *Актуальні проблеми сучасного міжнародного права* : зб. наук. ст. за матеріалами І Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 27 листоп. 2015 р. : у 2 ч. Харків, 2015. Ч. 2. С. 38–42.

11. Рафальський І. Самовизначення та сепаратизм. Питання теорії. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2018. №4(72-73). С. 78–98.
12. Дівак В. Сепаратизм як геополітична зброя: виникнення нових квазідержав на карті світу. Пошук критеріїв міжнародного визнання невизнаних державних утворень. *Віче*. 2016. № 3-4. С. 43–47.
13. Zvezdova O. Historical background of the quasi-state entities emergence and formation in East of Ukraine. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2019. №1. С. 87–95.
14. Kuzio T., D'Anieri P. The Sources of Russia's Great Power Politics: Ukraine and the Challenge to the European Order. Bristol: E-International Relations. 2018. 167 с.
15. Асланов С. Невизнані квазідержавні утворення як фактор етнополітичної нестабільності в Україні. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2019. № 1(75). С. 207–216.
16. Minakov M. Ukrainian Statehood at Risk: The Kremlin's Secessionist Plans. Wilson Center. 2022. URL: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/ukrainian-statehood-risk-kremlins-secessionist-plans> (Дата доступу: 20.11.2022).
17. Филипенко А. Придністровський конфлікт: уроки для України. Аналітична доповідь НИСД. 2022. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-06/prydnistroviya_fylypenko_09022022_doi.pdf (Дата доступу: 20.11.2022).
18. Wickwire J. Enclave Bias, Intergroup Contact Theory, and Integrative Negotiations in Moldova. University of Oregon Research. 2018. URL: https://www.academia.edu/36726660/Enclave_Bias_Intergroup_Contact_Theory_and_Integrative_Negotiations_in_Moldova (Дата доступу: 20.11.2022).
19. Dagi D. Conflict and negotiation between Georgia and Abkhazia: What went wrong? *New Eastern Politics Research*. 2018. №8. С. 1–8.
20. Matsaberidze D. The Abkhazian and Georgian Conflict Resolution Projects for the Political Settlement of the Abkhazian Problem – An Institutional Deadlock? (Early 1990s and early 2000s). *Space, Society, Politics. Scientific Works №1*. International Scientific Conference Dedicated to the 70th Birthday Anniversary of Professor Revaz Gachechiladze. 2013. С. 186–202.
21. Каленіченко О. Терористичні квазідержавні утворення як виклик XXI століття: досвід боротьби України та Сирії. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2019. №24. С. 216–217.
22. Revkin M. Understanding Displacement Decisions During Rebel Governance: Evidence from Mosul, Iraq. *POMEPS Study: Religion, Violence, and the State in Iraq*. 2022. №35. С. 55–63.
23. Pervushyn M. The impact of censoring and filtering practices in the Ukrainian internet on Ukraine's international image in context of russian military aggression. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. №4(40). С. 47–51.
24. Reznikova O. The conflict in Donbas region: challenges, solutions. he National Institute for Strategic Studies. 2016. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-04/Presentation%20Don.pdf> (Дата доступу: 20.11.2022).
25. Grzywaczewski T. Transitional Justice Beyond the Court: the Quasi-State Security Dilemmas and Post-Conflict Environment. 2022. URL: https://www.academia.edu/9006638/Transitional_Justice_Beyond_the_Court_the_Quasi_State_Security_Dilemmas_and_Post_Conflict_Environment (Дата доступу: 20.11.2022).
26. Шишкін В. Окупація. Енциклопедія сучасної України. Том 24. 2022. URL: <https://esu.com.ua/article-76770> (Дата доступу: 20.11.2022).
27. Шишкін В. Колаборація небезпечніша за корупцію. *Журнал Універсум*. 2016. №9-10(275-276). С. 1–3.

THE CREATION OF QUASI-STATE FORMATIONS BY THE RUSSIAN FEDERATION AS A TOOL TO DESTABILIZE THE POLITICAL SITUATION IN UKRAINE

Pavlo Lysianskyi

<https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>

National University Odesa Law Academy,

Department of Political Theories

Akademichna str., 2, 65009, Odesa, Ukraine

Vera Iastrebova

<https://orcid.org/0000-0002-0757-2090>

National University Odesa Law Academy,

Department of Political Theories

Akademichna str., 2, 65009, Odesa, Ukraine

Russia systematically provokes destabilization as part of hybrid aggression and occupation in the regions of Eastern Europe and the Caucasus. This actualizes the problem of studying Russian hybridism in the context of Russian quasi-state formations in neighboring sovereign states, particularly in Ukraine. The aim of the article is to define the essence and peculiarities of the Russian hybrid instrument of spreading influence on political processes of neighboring countries, which has taken the form of quasi-state formations. The article defines the essence of Russian quasi-state formations, as well as peculiarities of their action on governments and societies of neighboring states. The chronology of Russian destructive work in the direction of quasi-state formations in the regions of Eastern Europe and the Caucasus is highlighted. Deep justification of these formations on Russian geopolitical and geocultural aspects is noted. The embeddedness of the instrument of quasi-state formations in the complex of the spread of Russian imperialism is noted. The paradigm of the so-called gray zone, within which the Russian Federation extends its influence both to the occupied territories and to the neighboring countries as a whole, is highlighted. The active role of the latest media and media in the Russian approach to the formation and imaginary legitimization of quasi-state formations has been noted. Russian technology for the formation of such entities has been summarized. Measures to fight the destructive influence of the Russian Federation in the plane of quasi-state formations by means of a complex program of actions covering a number of solutions of socio-cultural, socio-economic, socio-political and military-political directions are offered. It is noted that this comprehensive program to combat quasi-state formations should act both in the short and long term horizons. The importance of consistency and coherence of these decisions in the fight against destabilizing influence of the Russian Federation at the expense of quasi-state formations is noted. The study can be useful to scientists and practitioners in the field of political science, public organizations and state authorities. Prospects for further research is in-depth analysis of the Russian hybridism as part of the influence on the political processes in Ukraine and other countries of Eastern Europe and the Caucasus.

Key words: quasi-state formation; hybrid aggression; manipulation of law; quasireferendum; gray zone; Russian imperialism.